

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра Права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

«29 » серпня 2024 р.

**СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітня програма: Право

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Форма навчання: денна та заочна

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Харків – 2024 р.

Розробники:

Завідувач кафедри права, доктор юридичних наук,
професор Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

Професор кафедри права, доктор юридичних наук,
професор Наталія ФІЛІПЕНКО

(підпис)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету:

Протокол № 1 від 29.08.2024 року

Завідувач кафедри права,
доктор юридичних наук, професор _____ Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

(підпис)

Погоджено

з представником здобувачів освіти _____ Олексій ДІДЕНКО

(підпис)

Загальна інформація про викладачів

ПІБ: Павликівський Віталій Іванович

Посада: завідувач кафедри права

Науковий ступінь: доктор юридичних наук

Вчене звання: професор

E-mail: v.pavlykivskyi@khai.edu

Перелік дисциплін, які викладає: Кримінальне право, Актуальні проблеми кримінального права, Актуальні проблеми правозастосування та правової професії, Сучасні доктрини кримінального права, Правові засади запобігання та протидії корупції.

Напрями наукових досліджень: сферу наукових інтересів становлять теоретичні та прикладні проблеми кримінального права, питання кримінальної відповідальності за порушення свободи слова та професійної діяльності журналістів, захист трудових прав громадян нормами кримінального законодавства, кримінальна відповідальність за шкоду, заподіяну автономними транспортними засобами, правосуддя переходного періоду.

ПІБ: Філіпенко Наталія Євгенівна

Посада: професор кафедри права

Науковий ступінь: доктор юридичних наук

Вчене звання: професор

E-mail: n.filipenko@khai.edu

Перелік дисциплін, які викладає: Кримінологія, Теорія держави та права, Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні, Актуальні проблеми правового регулювання та організації безпеки суб'єктів господарювання критичної інфраструктури та повітряного транспорту, Актуальні проблеми запобігання корупції, Судові експертизи кримінальному та адміністративному провадженнях за фактами втручань у діяльність об'єктів критичної інфраструктури та повітряного транспорту

Напрями наукових досліджень: сучасні напрями протидії кримінальній кіберпротиправності; актуальні напрями забезпечення безпеки критичної інфраструктури; права людини та їх забезпечення під час здійснення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів; теоретичні проблеми організації проведення судових експертіз за фактами вчинення кримінальних правопорушень у сфері використання комп'ютерів, автоматизованих систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку; стратегія розвитку міжнародного співробітництва судово-експертних установ України із закордонними спеціалістами у попереџенні терористичних атак на об'єкти авіакосмічної галузі та критичної інфраструктури; юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій; теоретико-правові та організаційно-тактичні питання забезпечення державної політики протидії злочинності на об'єктах аерокосмічної галузі як складової критичної інфраструктури України.

1. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання – денна, заочна

Семестр, в якому викладається дисципліна – 2

Дисципліна – обов'язкова

Загальна кількість годин за навчальним планом – 120 годин / 4 кредити ЕКТС:

*за **денною формою навчання** 64 години аудиторних занять та 56 годин самостійної роботи здобувачів;*

*за **заочною формою навчання** 8 годин аудиторних занять та 112 годин самостійної роботи здобувачів.*

Види занять – лекції, практичні (семінари).

Вид контролю – поточний, модульний контроль, іспит

Мова викладання – українська

Пререквізити – Теорія держави і права; Філософія права; Кримінологія; Кримінальне право; Кримінально процесуальне право; Актуальні питання адміністративного права та адміністративного судочинства.

Кореквізити – Сучасні проблеми доказування у кримінальному провадженні; Актуальні проблеми запобігання та протидії корупції; Актуальні питання забезпечення прав і свобод людини у кримінальному судочинстві, Військове право.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Сучасні проблеми кримінального права» будується на базовій програмі «Кримінальне право» і розрахована на подальше вивчення найбільш актуальних проблем кримінального законодавства України.

Мета дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетентності для забезпечення ефективного управління в сфері кримінальної юстиції з урахуванням останніх досягнень правової науки та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з глибокими теоретичними і практичними знаннями щодо кваліфікації злочинів, здійснення розслідування і правосуддя у кримінальних справах та сучасних тенденцій розвитку кримінального права України.

Дана дисципліна має своїм завданням розгляд новел кримінального законодавства, які відображають особливості кримінального законодавства під час воєнного стану у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності щодо узбереження об'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту тощо.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері правоохоронної діяльності та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

Після закінчення цієї програми здобувач освіти буде здатен:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні компетентності (СК)

Після закінчення цієї програми здобувач буде здатен:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності під час юридичного супроводження діяльності узбереження суб'єктів підприємництва, об'єктів авіаційно-космічної інфраструктури та повітряного транспорту.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію щодо системного вирішення проблем узбереження суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних зasad (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності під час узбереження суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готовувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на і суспільні відносини у сфері узбереження суб'єктів підприємництва критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

СК15. Здатність самостійно готовувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання: Соціально-гуманітарна ерудованість

ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання узбереження суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

ПРН5. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

Комуникація

ПРН6. Вільно спілкуватися іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.

ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій

ПРН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг у сфері узбереження суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо...

Праворозуміння

ПРН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

ПРН11. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

Правозастосування

ПРН12. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів у сфері узбереження суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПРН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

ПРН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на суспільні відносини у сфері узбереження суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності щодо узбереження суб'єктів підприємництва, критичної інфраструктури структури, повітряного транспорту, космічної діяльності тощо.

3. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1. СУЧАСНІ ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 1. Сучасні підходи до джерел кримінального права.

Обсяг аудиторного навантаження – 8/0,5 год.:

Лекція 4/0,2 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 4/0,3 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Ретроспектива розвитку кримінального права в Україні та світі. Поняття та види джерел кримінального права. Сучасні підходи до визначення джерел кримінального права України, їх значення для правозастосування. Кримінальний кодекс України як основне джерело кримінального права. Кримінально-правове значення Конституції України. Характер зв'язку кримінального права із конституційним правом. Міжнародні нормативно-правові акти як джерело кримінального права України. Зв'язок кримінального права з іншими галузями права України. Кримінально-правове значення рішень Конституційного Суду України. Практика Європейського суду з прав людини, її вплив на застосування норм кримінального законодавства. Проблеми застосування постанов Пленуму Верховного суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ в процесі застосування норм кримінального права. Кримінально-правове значення практики Верховного Суду України. Правові позиції Верховного Суду України.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 2. Функціональне призначення кримінального права.

Обсяг аудиторного навантаження – 4/0,3 год:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,15 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Функції кримінального права. Завдання кримінального права. Напрямки кримінально-правової політики. Функції та завдання кримінального закону. Шляхи усунення дисгармонії між функціональним призначенням кримінального права та кримінального законодавства. Охоронна, запобіжна, регулююча, виховна функції кримінального права. Прогностична та соціальна функція кримінального права.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 3. Диференціація кримінальної відповідальності.

Обсяг аудиторного навантаження – 4/0,3 год:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,15 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності (ст. 2 КК). Поняття кримінальної відповідальності. Поняття диференціації кримінальної відповідальності. Питання про кримінальну відповідальність у галузі кримінального права. Кримінально-правові відносини: їх суб'єкт та зміст. Кримінальні відносини та кримінальна відповідальність. Виникнення і припинення кримінальної відповідальності.

Кримінальна відповідальність та кримінальне покарання. Філософське обґрунтування кримінальної відповідальності особи, яка вчинила злочин. Питання про свободу волі в кримінальному праві. Підстава кримінальної відповідальності. Фактична та юридична підстава кримінальної відповідальності. Питання про юридичну підставу кримінальної відповідальності в науці і законодавстві України. Значення кримінальної відповідальності та її підстав в діяльності підрозділів досудового слідства органів внутрішніх справ.

Філософсько-методологічні основи вчення про диференціацію кримінальної відповідальності. Соціальна обумовленість вчення про диференціацію кримінальної відповідальності. Соціально-правові аспекти і проблеми визначення суспільної небезпечності діяння і її вплив на диференціацію кримінальної відповідальності. Кримінально-політичні основи вчення про диференціацію кримінальної відповідальності.

Традиційна типологія моделей диференціації кримінальної відповідальності в правових системах світу. Сучасна типологія диференціації кримінальної відповідальності в законодавстві держав ангlosаксонської та романо-германської правових систем.

Поняття, цілі, завдання та принципи диференціації кримінальної відповідальності. Види та засоби диференціації кримінальної відповідальності. Проблеми правового регулювання і застосування обтяжуючих та пом'якшуючих ознак. Санкції статей Особливої частини КК України та диференціація кримінальної відповідальності.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальніших питань теми.

Тема 4. Окремі питання вчення про кримінальні правопорушення.

Обсяг аудиторного навантаження – 8/0,4 год:

Лекція 4/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 4/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Застосовувати сучасні підходи до визначення поняття кримінального правопорушення як правової категорії: формальні, матеріальні та формально-матеріальні підходи. Характеристика ознак кримінального проступку і злочину. Категоризація злочинів: поняття, підстави, критерії та значення. Правова природа обставин, що виключають кримінальність діяння. Склад кримінального правопорушення. Закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 5. Актуальні питання визначення особи, яка підлягає кримінальній відповідальності (суб'єкт кримінального правопорушення).

Обсяг аудиторного навантаження - 5/0,4 год:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 3/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Осудність як обов'язкова ознака суб'єкта кримінального правопорушення. Формула осудності та обмеженої осудності. Поняття неосудності, юридичний (психологічний) та медичний (біологічний) критерії неосудності. Вік з якого може наставати кримінальна відповідальність. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення: його поняття та види.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.

2. Виконання практичних завдань протягом семестру.

3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальніших питань теми.

Тема 6. Загальні проблеми кримінально-правової кваліфікації.

Обсяг аудиторного навантаження - 4/0,3 год:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,15 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: Опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Поняття кримінально-правової кваліфікації та її видів. Зміст та обсяг поняття кримінально-правової кваліфікації. Процес кримінально-правової кваліфікації та її результат. Структура кримінально-правової кваліфікації. Проблемні питання та значення правильної кримінально-правової кваліфікації.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Модульний контроль 1

Форма заняття: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Обсяг аудиторного навантаження: 1/1 год.

Обсяг самостійної роботи здобувачів – 1/2 год.

Змістовний модуль 2

АКТУАЛЬНІ ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПИТАННЯ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 7. Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації злочинів проти національної безпеки України.

Обсяг аудиторного навантаження – 4/0,4 год.:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем.

Самостійна робота: Опрацювання навчально- методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Проблемні питання кримінальної відповідальності за злочини проти національної безпеки. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України. Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України. Державна зрада. Посягання на життя державного чи громадського діяча.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 8. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповіальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

Обсяг аудиторного навантаження - 4/0,4 год:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Застосування кримінального законодавства у разі вчинення простого умисного вбивства. Застосування кримінального законодавства у разі вчинення умисного вбивства за наявності обтяжуючих обставин. Застосування кримінального законодавства у разі вчинення вбивства за наявності пом'якшуючих обставин. Застосування кримінального законодавства у разі вбивства, учиненого через необережність. Застосування кримінального законодавства у разі доведення особи до самогубства.

Застосування кримінального законодавства у разі вчинення діянь із ознаками злочинів, що спричиняють шкоду здоров'ю людини. Застосування кримінального законодавства щодо злочинів, які спричиняють шкоду здоров'ю людини, і які вчинюються у сфері охорони життя та здоров'я людини від окремих видів небезпечних інфекційних хвороб. Застосування кримінального законодавства щодо злочинів, що спричиняють шкоду здоров'ю людини, які вчинюються у сфері надання медичних послуг. Застосування кримінального законодавства щодо злочинів, які спричиняють шкоду здоров'ю людини внаслідок залишення особи без допомоги або в результаті неналежного виконання винним своїх обов'язків. Застосування кримінального законодавства щодо злочинів у сфері охорони здоров'я людини, які пов'язані із незаконним розголошенням лікарської таємниці.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 9. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповіальність за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки та проти громадського порядку.

Обсяг аудиторного навантаження - 4/0,4 год:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Застосування кримінального законодавства у випадку створення злочинної організації. Специфіка застосування кримінального законодавства в разі

вчинення заздалегідь не обіцяного сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності. Застосування кримінального законодавства у випадку бандитизму. Застосування кримінального законодавства у випадку вчинення злочинів терористичної спрямованості. Застосування правил кримінально-правового компромісу в разі вчинення злочинів проти громадської безпеки.

Застосування кримінального законодавства в разі групового порушення громадського порядку. Застосування кримінального законодавства у випадку масових заворушень. Застосування кримінального законодавства в разі вчинення особою закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку. Застосування кримінального законодавства у випадку вчинення особою діянь із ознаками хуліганства.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 10. Актуальні питання правозастосованої практики кримінального права України, Європейських країн та Сполучених штатів Америки.

Обсяг аудиторного навантаження – 4/0,4 год.:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Аналіз питань реформування кримінального законодавства України в контексті Європейських стандартів. Питання кримінального законодавства країн традиційно формалізованої романо-германської системи права та проблеми гармонізації з ним кримінального законодавства України. Сучасні проблеми та межі імплементації норм міжнародного кримінального права в законодавство України.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальніших питань теми.

Модульний контроль 2

Форма заняття: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Обсяг аудиторного навантаження: 1/1 год.

Обсяг самостійної роботи здобувачів – 1/2 год.

Змістовний модуль 3
НОВЕЛИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
(в умовах воєнного стану)

Тема 11. Застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за колабораційну діяльність і пособництво державі-агресору.

Обсяг аудиторного навантаження – 4/0,4 год.:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Застосування кримінального законодавства у разі колабораційної діяльності. Застосування кримінального законодавства у випадку пособництва державі-агресору.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 12. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Екоцид.

Обсяг аудиторного навантаження – 4/0,4 год.:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Застосування кримінального законодавства у разі правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Поняття екоциду в українському та міжнародному законодавстві. Застосування кримінального законодавства у випадку екоциду.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Тема 13. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кібератаки на об'єкти критичної інфраструктури, життєзабезпечення та повітряного транспорту під час військової агресії проти України.

Обсяг аудиторного навантаження – 4/0,4 год.:

Лекція 2/0,15 год: очна-відео-он-лайн лекція: словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (презентація теми лекції, ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

Семінарське заняття 2/0,25 год: Усне опитування, тестування. Завантажена у систему Mentor матеріалу з підготовки до семінарського заняття та оцінка викладачем

Самостійна робота: опрацювання навчально-методичних матеріалів. Он-лайн консультація. Робота в форумі.

Зміст теми: Теоретико-правова кваліфікація кіберзлочинності. Застосування кримінального законодавства у разі кібератак на об'єкти критичної інфраструктури та життєзабезпечення. Застосування кримінального законодавства у випадку кібератак на об'єкти повітряного транспорту під час військової агресії проти України.

Завдання для СРС:

1. Підготувати на вибір реферат, презентацію, есе чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем.
2. Виконання практичних завдань протягом семестру.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.
3. Переклад іноземних текстів установлених обсягів з актуальних питань теми.

Модульний контроль 3

Форма заняття: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Обсяг аудиторного навантаження: 1/1 год.

Обсяг самостійної роботи здобувачів – 1/2 год.

4. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено.

Реферати, аналітичні огляди та інше – це індивідуальні завдання, які сприяють розширенню та поглибленню теоретичних знань з окремих тем навчальної дисципліни, формують навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, кримінальним законодавством, судовою практикою.

5. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники), проведення олімпіад, словесні (пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження).

6. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання самостійної роботи та

передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних зaborгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

7.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1,5	6	0...9
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4,5	2	0...9
Модульний контроль	0...21	1	0...21
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1,5	4	0...6
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4,5	1	0...4,5
Модульний контроль	0...21	1	0...21
Змістовний модуль 3			
Робота на лекціях	0...1,5	3	0...4,5
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	1	0...4
Модульний контроль	0...21	1	0...21
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

7.2. Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Досягненню ними належного рівня компетентності, який за підсумками навчання визначається за такими критеріями:

Відмінно (90-100). "Відмінно" – теоретичний зміст дисципліни (курсу) засвоєний студентом повністю, необхідні практичні навички роботи з навчальним матеріалом повністю сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.

Добре (75-89). Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, практичні навички роботи з навчальним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота має декілька незначних помилок або одну-две значні помилки.

Задовільно (60-74). Теоретичний зміст дисципліни засвоєний частково, деякі практичні навички роботи з навчальним матеріалом не сформовані, частина передбачених робочою навчальною програмою завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, відповідь (в усній або письмовій формі) фрагментарна, непослідовна.

Незадовільно (0-59): студент має фрагментарні знання, що базуються на попередньому досвіді, але не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які враховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напряму (20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);
- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	
75 – 89	Добре	Зараховано
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

8. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання заняття здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної добродетелі студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної добродетелі, передбачених «Положенням про академічну добродетальність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недобродетелності. Виявлення ознак академічної недобродетелності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів plagiatu чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на plagiat, есе – 70 %.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

9. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичне забезпечення обов'язкової навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права», другий рівень вищої освіти (магістерський) / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" ; уклад. І. Р. Шинкаренко. Харків. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2022.

2. Mentor: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=1686>

10. Рекомендована література

Основні нормативні акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: підписана від імені України 11.12.2003 р.; ратифікована 18.10.2006 р.; набрала чинності для України 01.01.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 10. Ст. 506.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf.

4. Рекомендація Rec (2004)4 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_573.

5. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (ІІІ). Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

6. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства (2000 р.). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_163.

7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2148-08>.

8. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією: підписана від імені України 27.01.1999 р.; ратифікована 18.10.2006 р., набрала чинності для України 01.03.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 15. Ст. 717.

9. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (Дата звернення 10.02.2018 р.).

10. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 3.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

12. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними». URL: <https://cutt.ly/TJ4YPV9>.

13. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/print1511514732405635>

Підзаконні акти:

1. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова ПВСУ від 26.04.2002 р. №1 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011 .

2. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну не відбутої частини покарання більш м'яким: Постанова ПВСУ від 26.04.2002 р. №2 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795_015

3. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: Постанова ПВСУ від 15.05.2002 р. № 2 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895_014 .

4. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова ПВСУ від 24.10.2003 р. №7 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225_016 .

5. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості: Постанова ПВСУ від 26.12.2003 р. №16 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/335_075 .

6. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: Постанова ПВСУ від 28.12.1996 р. №15 (Із змінами, внесеними згідно з Постановою ПВСУ №17 26.12.2003 р.) // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956_009 .

7. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх: Постанова ПВСУ від 16.04.2004 р. №5. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978_012 .

8. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: Постанова ПВСУ від 16.04.2004 р. №5 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/456_011.

9. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: Постанова ПВСУ від 23.12.2005 р. №13 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/934_011.

10. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова ПВСУ від 23.12.2005 р. № 12 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923_034.

11. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 „Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. № 8 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/235_012

12. Про внесення доповнення до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 11 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/678_045.

13. Про звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 4, частин першої та четвертої статті 5, частини третьої статті 74 Кримінального кодексу України, статті 73 Закону України “Про Конституційний Суд України: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 4 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/235_013

14. Про введення воєнного стану в Україні. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015 р. «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26.05.2015

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів». URL: <https://cutt.ly/xJ4OF9G>.

17. Результати міжнародного дослідницького проекту «Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні» (ESPAD). URL: <https://cutt.ly/DJ6skn6>.

18. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 № 1335-р «Про затвердження Плану заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року». URL: <https://cutt.ly/3J4GIU2>.

19. Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури. Постанова КМУ від 19 червня 2019 р. № 518. Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 991 від 02.09.2022.

20. Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами». URL: <https://cutt.ly/7J56qtr>.

21. A/CONF.6/1. Доповідь Першого конгресу ООН із запобігання злочинності й поводженню з правопорушниками (Женева, 22 серп. – 3 вер. 1955 р.). URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC>.

22. A/CONF.26/7. Доповідь Третього конгресу ООН із запобігання злочинності й поводженню з правопорушниками (Стокгольм, 9–18 серп. 1965 р.). URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC>.

23. A/CONF.87/14/Rev.1. Доповідь Шостого конгресу ООН із запобігання злочинності й поводженню з правопорушниками (Каракас, 25 серп. – 5 вер. 1980 р.). URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC>.

24. A/CONF.144/28/Rev.1. Доповідь Восьмого конгресу ООН із запобігання злочинності й поводженню з правопорушниками (Гавана, 27 серп. – 7 вер. 1990 р.). URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC>.

25. A/CONF.203/18. Доповідь Одинадцятого Конгресу ООН із запобігання злочинності і кримінального правосуддя (Бангкок, 18–25 квіт. 2005 р.). URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC>.

26. A/CONF.65/230. Доповідь Дванадцятого Конгресу ООН із запобігання злочинності і кримінального правосуддя (Бразилія, 12–19 квітня 2010 року). URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC>.

27. ADO 15/33/688. Доповідь Тринадцятого Конгресу ООН із запобігання злочинності і кримінального правосуддя (Доха, 12–19 квітня 2015 року) URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC>

28. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 7 // База даних «Законодавство України».

Підручники:

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

2. Баулін Ю.В., В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник. Харків: Право, 2010. 456 с.

3. Баулін Ю.В., В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник. Харків: Право, 2010. 608 с.

4. Вереша Р. В. Суб'єктивні елементи підстави кримінальної відповідальності: Підручник. Київ: Атіка, 2006. 740с.

5. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Харків: Право, 2016. Т. 17: Кримінальне право / редкол.: В.Я. Тацій (голова), В.І. Борисов (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2017. 1064 с.:

6. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / за ред. М.І. Хавронюка. К.: Москаленко О.М., 2019. 464 с.

7. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.

8. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства: вид. друге, переробл. і доповн. / за ред. М.І.Хавронюка. К.: ВД «Дакор», 2017. 514 с.

9. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / Н.О. Армаш, Т.О. Коломоєць, Д.В. Приймаченко, В.В. Шаблисний та ін.; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 588 с.

10. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / В.С. Ковальський, О.І. Миколенко, Є.Л. Стрельцов, О.І. Клименко. К.:

Юрінком Інтер, 2019. 380 с.

11. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О.М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернєя. К.: Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.

12. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: «Центр учебової літератури», 2016. 536 с.

13. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 9-те вид., переробл. і допов. К.: Юридична думка, 2012. 1316 с.

***Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:
Монографії та інші наукові видання:***

1. Алфьоров С.М., Шаблистий В.В. Кримінальна відповідальність за погрози застосуванням фізичного насильства: монографія. Запоріжжя: ФОП Зеленкевич Л.П., 2011. 212 с.

2. Андрушко П.П. Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: кримінально-правова характеристика: Монографія. КИЇВ:КНТ, 2007. 328 с.

3. Антипov В.В., Антипov В.І. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 208 с.

4. Анчукова М.В. Виправданий ризик як обставина, що виключає злочинність діяння: Монографія. Харків.: Видавець ФО-ПВапнярчукН.М., 2006. 168 с.

5. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. КИЇВ: Атіка, 2004. 296 с.

6. Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: Монографія. КИЇВ: Дакор, 2009. 736 с.

7. Борисов В.І., Пащенко О.О. Злочини проти безпеки виробництва: поняття та види. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: Монографія. Харків: Видавець СПД ФОП Вапнярчук Н.М., 2006. 224 с.

8. Бурдін В.М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2005. 160 с.

9. Бурдін В.М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: Монографія. КИЇВ: Атіка, 2004. 240 с.

10. Вербенський М.Г., Мінка Т.П., Негодченко Д.О. Протидія торгівлі людьми в Україні: Монографія. Дніпропетровськ, ДДУВС, 2010. 236 с.

11. Вереша Р.В. Поняття вини як елемент змісту кримінального права України: Монографія. КИЇВ: Атіка, 2005. 224 с.

12. Вечерова Є.М. Нормативність кримінального права: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2018. 460 с.

13. Гладкова Є.О. Стратегія й тактика протидії наркозлочинності в Україні: монографія. Харків: Діса плюс, 2019. 464 с.

14. Голіна В.В. Судимість: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2006. 384 с.

15. Горох О.П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування: монографія; за наук. ред. А.А. Музики. Київ: ВД «Дакор», 2019. 676 с.

16. Гороховська О.В. Вбивство через необережність: Монографія / Наук. ред. Музика А.А. КИЇВ: Видавець ПАЛИВОДА А.В., 2007. 180 с.

17. Грищук В.К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини:

- монографія. 2-ге вид., переробл. і доповн. Хмельницький: Хмельн. ун-т управління і права, 2013. 768 с.
18. Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Монографія. КИЇВ:Юридична практика, 2003. 924 с.
19. Жаровська Г.П. Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія: монографія. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т, 2018. 568 с.
20. Зеленецький В.С., Ємельянов В.П., Настюк В.Я. та ін. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України / За заг. ред. Зеленецького В.С., Ємельянова В.П.: Монографія. Харків: Право, 2008. 96 с.
21. Іващенко В.О. Торгівля жінками та дітьми (кримінологічні та кримінально-правові аспекти боротьби): Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 112 с.
22. Ізетов А.Е. Втягнення у вчинення терористичного акту: кримінально-правове дослідження: Монографія. Харків: Право, 2010.174 с.
23. Катеринчук К.В. Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики: монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 408 с.
24. Козак О.С. Ефективність звільнення від кримінальної відповідальності в Україні: монографія / за ред. О.М. Бандурки. Київ: Освіта України, 2009. 204 с.
25. Коржанський М.Й. Предмет і об'єкт злочину: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС; Ліра ЛТД, 2005. 252 с.
26. Коржанський М.Й. Презумпція невинуватості і презумпція вини: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 216 с.
27. Коржанський М.Й. Проблеми кримінального права: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія Міністерства внутрішніх справ, 2003. 200с.
28. Корнякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-правова політика України: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
29. Корупційна злочинність: витоки, сучасний стан, стратегія протидії: монографія / Т.В. Корнякова, О.Л. Соколенко, І.Г. Алексєєнко та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Т.В. Корнякової. Дніпро: ліра, 2017. 276 с.
30. Котовенко О.М. Кримінальна відповідальність за пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів: Монографія. Харків: Консум, 2004. 136 с.
31. Кузнецов В.В. Кримінальна відповідальність за крадіжки: Монографія. КИЇВ: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 158 с.
32. Куц В.М., Кириченко Ю.В. Кримінальна відповідальність за незаконне використання електричної або теплової енергії: Монографія. КИЇВ: Центр учебової літератури, 2010. 160 с.
33. Лень В.В. Осудність у кримінальному праві і законодавстві: Монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2008. 180 с.
34. Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: історія, стан, тенденції. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2010. 212 с.
35. Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: цілі і підстави застосування. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2011.92 с.
36. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально- правових норм: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2003. 224 с.
37. Марітчак Т.М. Помилки у кваліфікації злочинів: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 188 с.
38. Матвійчук В.К., Голуб С.А. Незаконне полювання: відповідальність,

протокольна форма провадження, розслідування і запобігання: Монографія. КИЇВ:КНТ, 2006. 304 с.

39. Машлякевич Д.С. Литвинов О.М. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні: монографія / за загальною редакцією д-ра юрид. наук, проф. О. М. Литвинова. Харків: ТОВ «В деле», 2016. 260 с.

40. Медицький І.Б. Вплив соціальних факторів на злочинність в умовах становлення незалежної Української держави: монографія. Івано-Франківськ, 2007. 222 с.

41. Мельник М.І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): монографія. К.: Юридична думка, 2004.

42. 400 с. Михайлenco Д.Г. Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 582 с.

43. Микитчик О.В. Філософія злочину: монографія. КИЇВ: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006. 188 с.

44. Миронова В.О. Проблеми кримінальної відповіданості за порушення законів та звичаїв війни: Монографія. Харків: Право, 2007. 152 с.

45. Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія Міністерства внутрішніх справ, 2004. 380 с.

46. Митрофанов І.І. Кримінально-правове забезпечення охорони довкілля: Монографія. Кременчук: Видавець «ПП Щербатих О.В.», 2010. 272 с.

47. Митрофанов І.І., Слободянік Т.М. Кримінальна відповіданість осіб, які вчинили злочин у співчасті: Монографія. Кременчук: Видавець «ПП Щербатих О.В.», 2009. 280 с.

48. Музика А.А. Відповіданість за злочини у сфері обігу наркотичних засобів: Монографія. КИЇВ: Логос, 1998. 324 с.

49. Методика розслідування вбивств, вчинених на замовлення / Волобуєв А.Ф., Матюшкова Т.П., Філіпенко Н.Є. // Актуальні питання діяльності слідчих підрозділів ОВС України: зб. наук. Праць ННПФСД ХНУВС за 2011 р. / за загал. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М.Бандурки. Х.: НікаНова, 2012. С. 257-298.

50. Методичні рекомендації щодо виявлення, документування та розслідування злочинів, передбачених ст. 315 КК України, в умовах нового кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства / Степанюк Р.П., Галкін Д.В., Сафонов С.О. Філіпенко Н.Є. // Актуальні питання діяльності органів внутрішніх справ України: зб. наук. праць факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства ХНУВС за 2014 р. / за загал. ред. д-ра юрид. наук, чл.- кор. НАПрН України, засл. юриста України_С.М. Гусарова. Х.: ХНУВС, НікаНова, 2015. С. 414-479.

51. Новітні кримінально-правові дослідження – 2019 : альманах наукових досліджень / за ред. О. В. Козаченка, О. М. Мусиченко. – Миколаїв : СПД Румянцева Г. В., 2019. 278 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/11514/Almanax.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

52. Наден О.В. Найманство як соціальне та кримінально-правове явище: сутність, новітні тенденції розвитку та проблеми протидії: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2005. 264 с.

53. Наден О.В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповіданості за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: Монографія. Харків: Право, 2003. 224 с.

54. Наден О.В. Торгівля жінками як кримінально-правова та соціальна проблема сучасності: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 288 с.
55. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: Злочини проти власності/ За ред. М.І. Хавронюка. - Київ: ВД «Дакор», 2017. 448 с.
56. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / Н.О. Армаш, Т.О. Коломоєць, Д.В. Приймаченко, В.В. Шаблистий та ін.; за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 588 с.
57. Орлеан А.М. Кримінально-правова характеристика торгівлі людьми: Монографія. Харків: СІМ, 2005. 180 с.
58. Осадчий В.І. Кримінально-правовий захист правоохранної діяльності: Монографія. КИЇВ: Атіка, 2004. 336 с.
59. Пономаренко Ю.А. Чинність і дія кримінального закону в часі: Монографія. КИЇВ: Атіка, 2005. 288 с.
60. Пономаренко Ю.А. Штраф як вид покарання у кримінальному праві України (за результатами реформи 2011 р.): наук. нарис / наук. ред. Ю.В. Баулін. Х.: Право, 2012. 80 с.
61. Попрас В.О. Штраф як вид покарання за кримінальним правом України: монографія. Х.: Право, 2009. 224 с.
62. Присяжнюк Т.І. Потерпілий від злочину: проблеми правового захисту. КИЇВ:Центр учебової літератури, 2007. 240 с.
63. Протидія інформаційному тероризму та його фінансуванню в сучасних умовах: монографія / В.В. Крутов, М.П. Стрельбицький, О.А. Шевченко; ред.: В.В. Крутов; Нац. акад. прав. наук України. Київ. Ужгород: Вид-во НАПрНУ: ІВА, 2014. 309 с.
64. Савченко А.В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: Монографія. КИЇВ:КНТ, 2007. 596 с.
65. Савченко А.В. Мотив і мотивація злочину: Монографія. КИЇВ: Атіка, 2002. 144 с.
66. Семикін М.В. Створення терористичної групи чи терористичної організації: кримінально-правове дослідження: Монографія / За заг. ред. проф. В.П. Ємельянова. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 145с.
67. Спіцина Г. О., Філіпенко Н. Є. Терористична діяльність: кримінально-правова політика протидії // Кримінально-правові та кримінологічні засоби протидії злочинам проти громадської безпеки та публічного порядку : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. до 25-річчя ХНУВС (18 квіт. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Кримінал. асоц. України. Харків : ХНУВС, 2019. С. 188-191.
68. Спіцина Г. О., Філіпенко Н. Є., Акулова А. О. Вікtimологічний аспект попередження майнових злочинів на транспорті. Злочинність і протидія їй в умовах сингулярності: тенденції та інновації : зб. тез доп. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті члена Правління Кримінологічної асоціації України, професора Тетяни Андріївни Денисової (м. Харків, 16 квіт. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. Справ, Кримінал. асоц. України. Харків : ХНУВС, 2021. С. 143-145.
69. Титаренко О.О. Кримінологічна характеристика та протидія економічним злочинам у вугільній промисловості: Монографія. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2008. 196 с.
70. Тростюк З.А. Понятійний апарат Особливої частини кримінального кодексу України: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2003. 144 с.

71. Трубников В.М., Орел Ю.В. Кримінальна відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації виправної установи: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2009. 356 с.
72. Трубников В.М., Шинкарьов Ю.В. Арешт як вид кримінального покарання та особливості його застосування: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2007. 288 с.
73. Ус О.В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину: Монографія. Харків.: Видавець ФОП Вапнярчук Н.М.,2007.264с.
74. Усатий Г.О. Кримінально-правовий компроміс: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2001. 128 с.
75. Філіпенко Н. Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України : монографія. Харків : Коллегіум, 2020. 392 с.
76. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні правові проблеми: Монографія. КИЇВ: Атіка, 2005. 332 с.
77. Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України: Монографія / За заг. ред. М.В. Костицького. КИЇВ: Атіка, 2005. 124 с.
78. Хавронюк М.І. Історія кримінального права європейських країн: Монографія. КИЇВ:Істина, 2006. 192 с.
79. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав Континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: Монографія. К. Юрисконсульт, 2006. 1048 с.
80. Хавронюк М.І. Сучасне загальноєвропейське кримінальне законодавство: проблеми гармонізації: Монографія. КИЇВ: Істина, 2005. 264 с.
81. Харитонов С.О. Кримінальна відповідальність за військові злочини за кримінальним правом України: монографія. Харків: Право, 2018. 328 с.
82. Храмцов О.М. Насильство як категорія загальної частини кримінального права України (теорія, практика, зарубіжний досвід): монографія. Харків: Колегіум, 2017. 260 с.
83. Шаблисій В. В. Безпековий вимір кримінального права України: людиноцентристське дослідження: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ: Ліра ЛТД, 2015. 420 с. Шаблисій В.В., Александрова А.Ю. Кримінальна відповідальність за ухилення від призову за мобілізацією: монографія. за заг. ред. д.ю.н., доц. В.В. Шаблистого. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2019. 200 с.
84. Шаблисій В.В., Галемін О.А. Кримінальна відповідальність за хуліганство, пов'язане з опором особам, наділеними владними повноваженнями під час виконання службових обовязків, чи іншим громадянам, які припиняли хуліганські дії: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 164 с.
85. Шаблисій В.В., Ткаченко А.В. Кримінальна відповідальність за дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань: монографія. за заг. ред. д.ю.н., доц. В.В. Шаблистого. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2018. 152 с.
86. Шаблисій В.В., Якименко Л.Г. Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 168 с.
87. Шаблисій В.В. Тілесне ушкодження як злочин проти життя та здоров'я людини за кримінальним правом України: монографія / В.В. Шаблисій, В.Ю. Коломієць; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Шаблистого. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.
88. Кримінальна відповідальність за невиконання рішення суду у кримінальному провадженні: моногр. / В. В. Шаблисій, О. В. Чорна; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Шаблистого. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.

89. Шакун В.І. Суспільство і злочинність: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2003. 784 с.
90. Шеремет А.П. Злочини проти статевої свободи: Монографія. Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2007. 216 с.
91. Шинкаренко І.Р. Основи боротьби з тероризмом: навч. посіб. для вищих навчальних закладів МВС України / Шинкаренко І.Р., Ханькевич А.М., Никифорчук Д.Й. та ін. МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2011. 403 с.
92. Шинкаренко І.Р., Спіціна Г.О. Безпека об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту: теоретичні аспекти. Вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх. 2020. №2. С. 253-262. включено до міжнародної науково метричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща, Варшава), «Перелік Б МОН України» DOI: DOI: 10.31733/2078-3566-2020-2-253-262
93. Ященко А.М. Застосування заходів кримінально-правового характеру: монографія. Х.: НікаНова, 2014. 388 с.
94. Mykola Nechyporuk, Oleksandr Kliuiev, Aleksandar Ivanović, Nataliia Filipenko (2021) Development Strategy of International Cooperation of Forensic Science Institutions of Ukraine with Foreign Experts in Prevention of Terrorist Attacks on Aerospace Industry and Critical Infrastructure. Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2021. Synergetic Engineering Pp. 825-848. Presents the proceedings of the ICTM'21 Conference held in Kharkov, Ukraine, at November 28–29, 2021. ISBN: 978-3-030-94259-5 (eBook).
URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-94259-5_64
95. Filipenko N., & Bublikov A. As for determination of certain stages of preventive forensic expert activity. Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 груд. 2020 р.). Харків: НДІ ППСН, 2020. С. 136-138.
URL:https://library.ppss.pro/index.php/ndippsn_20201120/article/view/filipenko.
96. Vladislav Fedorenko & Natalia Filipenko & Inesa Shumilo & Volodymyr Nesterovych & Svitlana Nischymna, (2021) Entrepreneurial activity of the IT sector in the conditions of the COVID-19 pandemic and in the post-quarantine period. Entrepreneurship and Sustainability Issues, VsI Entrepreneurship and Sustainability Center, vol. 8(4), pages 697-712, June. Handle: RePEc:ssi:jouesi:v:8:y:2021:i:4:p:697-712DOI: 10.9770/jesi.2021.8.4(43) (Wed of Science)
97. Dzhuzha, O. M., Vasylevych, V. V., Telefanko, B. M., & Filipenko, N. E. 2021 The Criminological Principles of Crime Prevention in the Field of Physical Culture and Sports of Ukraine. DIXI, 23(2), 1-25. <https://revistas.ucc.edu.co/index.php/di/article/view/3980/3174> (Wed of Science).
98. Nechyporuk, M., Pavlikov, V., Ivanović, A., Filipenko, N. (2021) Forensic Science Possibilities Within The Framework Of Criminal Proceedings While Aviation Accidents (Review Article). Archives of Criminology and Forensic Sciences. 1(3). 56-66. DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.3.2021.05>
99. Mykola Nechyporuk, Volodymyr Pavlikov, Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko Cyberterrorism Attacks on Critical Infrastructure and Aviation: Criminal and Legal Policy of Countering. Conference on Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering–Synergetic Engineering ICTM 2020: Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering. 2020 pp 206-217(Indexed by SCOPUS, INSPEC, WTI Frankfurt eG, zbMATH, SCImago More information about this series at. URL: <http://www.springer.com/series/15179> https://doi.org/10.1007/978-3-030-66717-7.

100. Filipenko N. Ye., Spitsyna H. O. Forensic prevention: the concept of implementation in Ukraine. Challenges of legal science and education: an experience of EU countries and introduction in Ukraine : Collective monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2020. P. 408-431. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-23>.

101. Nataliia Filipenko, Hanna Spitsyna, Ihor Shynkarenko, Vitalii Tsymbalistyi. Implementation of Preventive Activity; Foreign Experience in Criminological Work of Forensic Science Institutions Socrates: Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes elektroniskais juridisko zinātnisko rakstu žurnāls = Rīga Stradiņš University Faculty of Law Electronic Scientific Journal of Law. Rīga: RSU, 2021, Nr. 1 (19). P. 32-39.

102. Vladislav Fedorenko & Natalia Filipenko & Inesa Shumilo & Volodymyr Nesterovych & Svitlana Nischymna, 2021 Entrepreneurial activity of the IT sector in the conditions of the COVID-19 pandemic and in the post-quarantine period. Entrepreneurship and Sustainability Issues, VsI Entrepreneurship and Sustainability Center, vol. 8(4), pages 697-712, June. Handle: RePEc:ssi:jouesi:v:8:y:2021:i:4:p:697-712 DOI: 10.9770/jesi.2021.8.4(43).

103. Filipenko N. Ye. Identification of crime determinants while performing forensic expert activities // Proceedings of VI International scientific conference "Scientific achievements during the rapid technological development". Berlin, tredition GmbH, 2019. P. 161-167.

11. Інформаційні ресурси

1. Правовий портал «Ліга: Закон» - законодавство України:

<http://search.ligazakon.ua/>

2. Верховна Рада України. URL : <https://www.rada.gov.ua/>

3. Президент України. URL : <https://www.president.gov.ua/ru>

4. Верховний Суд.

URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

5. Офіс Генерального прокурора України.

URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>

6. Національна академія правових наук України.

URL: <http://www.aprnu.kharkiv.org/>

7. Конституційний Суд України. URL : <https://ccu.gov.ua/>.

8. Газета "Урядовий кур'єр" URL : <http://ukurier.gov.ua/uk/>

9. Газета "Юридична практика"

URL : <http://presa.ua/juridicheskaja-praktika.html>

10. Міністерство внутрішніх справ України.

URL : <https://mvs.gov.ua/uk/contacts/ministry-internal-affairs>.

11. Міністерства Юстиції України www.gdo.kiev.ua

12. Єдиний державний реєстр судових рішень.

URL : <https://reyestr.court.gov.ua/>

13. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.

URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

14. Бібліотечно-бібліографічні ресурси Верховної Ради України.

URL : <http://lib.rada.gov.ua/static/about/wellcome.html>

15. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого.

URL : <https://nlu.org.ua/>

16. Науково-технічна бібліотека Національного аерокосмічного університету ім. М.Є Жуковського (ХАІ). URL : <https://library.khai.edu/>